

Sygn. akt II Ka 618/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Zawiślak
Protokolant:	stażysta Renata Olędzka

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2015 r.

sprawy **P. P.**

obwinionego o wykroczenie z art. 96 §3 kw

na skutek apelacji, wniesionej przez obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego w Garwolinie

z dnia 2 września 2015 r. sygn. akt II W 99/15

zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy; zasądza od obwinionego P. P. na rzecz Skarbu Państwa 80,00 zł tytułem kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II Ka 618/15

UZASADNIENIE

P. P. został obwiniony o to, że w dniu 28 grudnia 2014 roku o godz. 16.20 w budynku Komisariatu Policji w Ł. na ul. (...) woj. (...) pomimo takiego obowiązku nie wskazała na żądanie uprawnionego organu komu w dniu 26 lipca 2014 roku o godz. 13.24 w miejscowości B. ul. (...) (k-25) powierzył do użytkowania pojazd m-ki R. nr rej. (...)

tj. o wykroczenie z art. 96 § 3 kw

Sąd Rejonowy w Garwolinie wyrokiem z dnia 02 września 2015 r., sygn. akt II W 99/15:

I. obwinionego P. P. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za ten czyn na podstawie art. 96 § 3 kw w zw. z art. 24 § 1 i 3 kw wymierzył obwinionemu karę grzywny w kwocie 120 zł /stu dwudziestu/;

II. zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 130 zł /stu trzydziestu/ tytułem kosztów postępowania.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wniósł obwiniony zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- obrazę przepisów postępowania, tj. przepisu art. 183 § 1 kpk w zw. z art. 41 § 1 kpw, poprzez nie poinformowanie i nie pouczenie obwinionego o prawach świadka, które w efekcie doprowadziły go do ujemnych skutków,

- obrazę przepisów postępowania, tj. przepisu art. 183 § 1 kpk w zw. z art. 41 § 1 kpw, poprzez nieuwzględnienie faktu, iż świadek również w postępowaniu w sprawach o wykroczenie może powołać się na prawo do odmowy udzielenia odpowiedzi na pytanie, jeżeli narazi jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo,
- obrazę przepisów postępowania, tj. przepisu art. 40 § 2 kpw w zw. z art. 39 § 4 kpw, poprzez korespondencyjne wezwanie o nadesłanie przez świadka oświadczenia określonej treści, w trybie innym niż przesłuchanie i zastąpienie nim dowodu z przesłuchania świadka, co nie jest formą postępowania dowodowego,
- obrazę przepisów postępowania, tj. naruszenie fundamentalnej zasady w polskim postępowaniu karnym in dubio pro reo,
- obrazę przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 96 § 3 kw, poprzez przyjęcie, iż nieumyślne zachowanie obwinionego, polegające na wskazaniu, kto prowadził należący do niego pojazd w faktycznym braku wiedzy co do faktu, kto 26 lipca 2014 r. mógł prowadzić pojazd o numerze rejestracyjnym (...), wyczerpuje znamiona wykroczenie opisanego w zarzucie, podczas gdy prawidłowa wykładnia wskazanego przepisu przemawia za wnioskiem, że opisany w art. 96 § 3 kw czyn można popełnić wyłącznie umyślnie,
- mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez przyjęcie, że zarówno sprawstwo jak i wina obwinionego są oczywiste, w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika ani sprawstwo ani wina obwinionego w popełnieniu wykroczenia.

Podnosząc powyższe zarzuty obwiniony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości oraz uniewinnienie go, ewentualnie o uchylene zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania.

Na rozprawie apelacyjnej nie stawił się obwiniony ani oskarżyciel publiczny, o terminie zawiadomieni prawidłowo..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obwinionego nie jest zasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, iż Sąd Odwoławczy nie dopatrył się uchybień w procedowaniu Sądu I instancji. Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy Sąd prawidłowo zebrał i ujawnił konieczną ilość dowodów pozwalających na ustalenie stanu faktycznego przedmiotowego zdarzenia, zgodnego z rzeczywistym stanem faktycznym. Nie budzi również zastrzeżeń Sądu Okręgowego przeprowadzona przez Sąd I instancji ocena wszystkich ujawnionych dowodów oraz poczynione na ich podstawie ustalenia faktyczne.

Analiza podniesionych w apelacji zarzutów wraz z ich uzasadnieniem wskazuje, iż zasadniczym powodem - według skarżącego - niesłuszności zaskarżonego wyroku była wadliwa wykładnia przepisów postępowania (art. 183 § 1 kpk w zw. z art. 41 § 1 kpw, art. 40 § 2 kpw w zw. z art. 39 § 4 kpw) oraz przepisu prawa materialnego, tj. art. 96 § 3 kw.

Apelujący w swojej apelacji przytoczył szereg orzeczeń Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i komentarzy, jednakże w ocenie Sądu Odwoławczego obwiniony nieprawidłowo zinterpretował ich treść opierając się jedynie na pewnych fragmentach tych orzeczeń, które jednak w oderwaniu od całości wywodów zawartych w tych orzeczeniach nie pozwalają na właściwą interpretację prawa.

Doskonałym przykładem powyższego jest przywoływana przez skarżącego uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2014 r., sygn. I KZP 26/04 (apelacja obwinionego – akapit trzeci uzasadnienia zarzutów na k. 89v). Obwiniony przywołuje w/w orzeczenie w kontekście uprawnień przysługujących świadkowi.

Z całą stanowczością pokreślić należy, iż właśnie we wskazanym wyżej orzeczeniu znajduje się odpowiedź na podnoszony przez skarżącego zarzut obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 183 § 1 kpk w zw. z art. 41

§ 1 kpw, jaki w jego ocenie miałyby polegać na nieuwzględnian przez Sąd I instancji faktu, iż świadek również w postępowaniach w sprawach o wykroczenie może powołać się na naprawo do odmowy udzielania odpowiedzi na pytanie, jeżeli narazi jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo.

Wbrew stanowisku obwinionego P. P. Sąd Najwyższy w wyżej wymienionej uchwale wprost wskazał, iż odpowiednie stosowanie - z mocy art. 41 § 1 KPW - w postępowaniu w sprawach o wykroczenia przepisu art. 183 § 1 KPK, w jego brzmieniu ustalonym przez ustawę z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 17, poz. 155), nie oznacza, aby osoba przesłuchiwana w charakterze świadka (składająca oświadczenie dowodowe w tym charakterze) w sprawie o wykroczenie mogła uchylić się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narazić osobę dla niej najbliższą na odpowiedzialność za wykroczenie (Wyłącz zaznaczenie OSNKW 2004 nr 12, poz. 102, str. 12, Prok. i Pr. 2005 nr 2, poz. 10, str. 9, Biul. SN 2004 nr 11, Wokanda 2005 nr 8, str. 16, OSNwSK 2004 nr 1, poz. 2214, KZS 2004 nr 12, poz. 3, str. 5, OSP 2005 nr 10, poz. 117, str. 521, Legalis Numer 65960). Oznacza to, iż z w/w orzeczenia wynika nie budzące wątpliwości stanowisko Sądu Najwyższego, stojące w całkowitej opozycji do twierdzeń i wywodów skarżącego.

U uchwały tej wynika również, że pojęcie odpowiedzialności karnej za przestępstwo nie jest tożsame z pojęciem odpowiedzialności za wykroczenie, które zostało szczegółowo opisane w uzasadnieniu w/w uchwały Sądu Najwyższego, a nawet chronologicznie przedstawione w stosunku do kolejnych ustaw zmieniających kpk.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. zmieniającą przepisy kodeksu postępowania karnego, w tym art. 183 kpk, świadek może uchylić się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność **za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe**. We wskazanym przepisie brak jest wyłączenia w przypadku odpowiedzialności za wykroczenie lub wykroczenie skarbowe. Wykładnia językowa art. 183 kpk nie budzi więc żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Art. 183 kpk dotyczy jedynie odpowiedzialności karnej za przestępstwa i przestępstwa skarbowe, **a nie dotyczy wykroczeń i wykroczeń skarbowych**.

Powyższe oznacza, iż intencją ustawodawcy było ograniczenie możliwości odmowy udzielenia odpowiedzi na pytanie tylko w wyjątkowych sytuacjach. Dlatego też pozbawił możliwości uchylenia się od odpowiedzi na pytanie dotyczące ewentualnej odpowiedzialności za wykroczenia, mające mniejsze znaczenie społeczne. Wykroczenia, nie tylko przez porównanie sankcji karnych z przestępstwami, zawierają niższy negatywny ładunek szkodliwości społecznej, bez porównania mniej dolegliwy dla sprawcy wykroczenia i dlatego ustawodawca zrezygnował z możliwości uchylenia się przez świadka od odpowiedzi na pytanie, gdy występowałyby narażenie ściśle określonych osób na odpowiedzialność za wykroczenie, także skarbowe (Szymon Blok, Głosa do uchwały SN z dnia 30 listopada 2014 r., sygn. I KZP 26/04, LEX nr 49260).

Nie ma także racji skarżący, iż nie został właściwie pouczony o przysługujących mu uprawnieniach w charakterze świadka. P. P. jako właściciel pojazdu, którego kierujący przekroczył dopuszczalną prędkość (co zostało zarejestrowane za pomocą zdjęcia wykonanego przez tzw. „fotoradar”) posiadał w postępowaniu wyjaśniającym status osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia, zaś w postępowaniu sądowym – status obwinionego. Zarówno na wezwaniu do wskazania osoby, której powierzył w dniu 26 lipca 2014 r. swój samochód (k. 4), jak również w pouczeniu jakie otrzymał i podpisał własnoręcznie (k. 7) znajdują się wszelkie pouczenia wymagane przez przepisy prawa. Odzwierciedleniem i potwierdzeniem tego jest także protokół przesłuchania z dnia 28 grudnia 2014 r. (k. 6v). Stosowne pouczenia, także te dotyczące nowelizacji procedury karnej, P. P. odebrał także w postępowaniu sądowym. Wobec powyższego brak jest podstaw do uznania również tego zarzutu za zasadne.

Pozbawiona racji jest także wskazywana przez skarżącego argumentacja, iż Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 marca 2014 r., sygn. P 27/13 kwestionuje dopuszczalność tzw. wezwań alternatywnych. Uściślić przy tym należy, iż fragment przytoczony przez obwinionego w złożonej apelacji pochodzi co prawda z w/w orzeczenia, ale dotyczy stanowiska stron jakie zwróciły się z pytaniem prawnym do TK, przedstawione w części historycznej tegoż wyroku,

a mianowicie stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich, a nie uzasadnienia stanowiska Trybunału Konstytucyjnego w tej kwestii.

Dla prawidłowego wyrokowania w przedmiotowej sprawie kluczowym jest, iż wskazanym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego przesądzono, iż art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2013 r. poz. 482, ze zm.) jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji. Do obowiązków P. P. należało zatem wskazanie na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd w danym dniu o danej godzinie, a nie jednoznacznie wskazanie kto popełnił wykroczenie drogowe, polegające na przekroczeniu prędkości.

Chybionym jest także zarzut naruszenia art. 40 § 2 kpw w zw. z art. 39 § 4 kpw. Paragraf 4 art. 39 statuuje zakaz zastępowania dowodu z wyjaśnień lub zeznań, treścią pism, zapisów lub notatek. Nie jest to jednak zasada o charakterze bezwzględnym. Już bowiem w art. 39 § 4 kpw in fine postanawia, że mogą zachodzić w tym zakresie ograniczenia, gdy „ustawa stanowi inaczej”. Pierwsze ograniczenie wynika już z kolejno następującego przepisu, tj. art. 40 kpw. Wskazać przy tym należy na specyfikę postępowania mandatowego uregulowanego w tej samej ustawie i związaną z tymże postępowaniem uproszczoną procedurę. Nadto, oświadczenie, w którym obwiniony nie wskazał komu powierzył pojazd nie stanowi jedynego dowodu pochodzącego od P. P.. Został on także przesłuchany w postępowaniu sądowym na rozprawie w dniu 16 czerwca 2015 r. (k. 38-39), przedstawiając w istocie analogiczne stanowisko jak w postępowaniu wyjaśniającym o odmowie wskazania osoby, której powierzył pojazd.

Odnosząc się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę tego wyroku wskazać należy, iż jak niezwykle trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 listopada 2014 r., sygn. akt SNO 53/14 zarzut błędu w ustaleniach faktycznych jest słuszny tylko wówczas „gdy zasadność ocen i wniosków, wyprowadzonych przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego, nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania”, nie może on natomiast sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu. Postawienie tego typu zarzutu odwoławczego nie uprawnia bowiem sama odmienna ocena materiału dowodowego przez skarżącego, lecz dopiero wykazanie, jakich konkretnie uchybień w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego dopuścił się Sąd w dokonanej ocenie materiału dowodowego (Legalis Numer 1157527). Zważywszy, iż Sąd Okręgowy uchybień takich nie stwierdził, zarzut ten uznano za pozbawiony jakichkolwiek merytorycznych podstaw.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można zasadnie stawiać również zarzutu obrazy zasady in dubio pro reo, a zatem obrazy art. 5 § 2 kpk w zw. z art. 8 kpw, podnosząc wątpliwości strony co do sposobu interpretacji prawa. Dla oceny, czy nie został naruszony zakaz in dubio pro reo nie są bowiem miarodajne tego rodzaju wątpliwości, zgłaszane przez strony, ale jedynie to, czy orzekający w sprawie Sąd rzeczywiście powziął wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych lub wykładni prawa i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął je na niekorzyść oskarżonego, względnie to, czy w świetle realiów konkretnej sprawy wątpliwości takie powinien był powziąć. W realiach niniejszej sprawy, gdzie stan faktyczny nie jest skomplikowany (obwiniony wbrew obowiązkowi nie wskazał uprawnionemu organowi, komu powierzył pojazd we wskazanym dniu i godzinie), a linia orzecznicza

Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych pozwala na dokonanie właściwej interpretacji prawnej zachowania obwinionego w tej sprawie.

Brak jest także podstaw do uwzględnienia zarzutu obrazy prawa materialnego tj. art. 96 § 3 kw.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy zawarł rozważania w zakresie umyślności i nieumyślności popełnienia wykroczenia z art. 96 § 3 kw, wskazując na konkretny przykład działania wyczerpującego swoimi znamionami czyn z art. 96 § 3 kw popełniony nieumyślnie (użycie przez kierującego pojazdu wbrew woli właściciela, jakie może być spowodowane m.in. kradzieżą, gdzie właściciel nie zna tożsamości kierującego i nie może go zatem wskazać). Sąd I instancji podkreślił przy tym, iż sytuacja taka w niniejszej sprawie nie miała miejsca, a na obwinionym jako właścicielu pojazdu ciążył obowiązek kontrolowania, przez kogo auto jest używany. Argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu I instancji w sposób pełny, logiczny i zrozumiały wskazują na winę umyślną obwinionego P.

P. i przytaczanie tych samych argumentów przez Sąd Okręgowy nie jest celowe. Dokonana przez obwinionego interpretacja tej części uzasadnienia świadczyć może jedynie, iż nie zrozumiał on jego treści.

Z wyżej wymienionych względów, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż żaden postawiony w apelacji zarzut nie jest zasadny i dlatego zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

O kosztach procesu za postępowanie odwoławcze przed Sądem II instancji, orzeczono na podstawie art. 119 kpw w zw. z art. 636 § 1 kpk. Na kwotę 80 złotych składa się 30 złotych opłaty oraz 50 złotych zryczałtowanych wydatków za postępowanie drugoinstancyjne, których wysokość wynika z § 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłaty za wniesienie wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 15.10.2001 r., Nr 118, poz. 1269).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 109 § 2 kpw w zw. z art. 437 § 1 kpk orzekł jak w wyroku.